

Η Τουρκία σήμερα ανήκει στα αγαπημένα κράτη ανάμεσα στους αμερικανούς πολιτικούς, ακαδημαϊκούς και δημοσιογράφους οι οποίοι καλύπτουν την εγγύς Ανατολή. Υποστηρίζουν ότι η Τουρκία είναι ένα ισλαμικό έθνος το οποίο θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ως μοντέλο για τα νέα έθνη που προκύπτουν από τις αναταράξεις της αραβικής «άνοιξης». Όχι μόνο αυτή η άποψη αποτελεί κακή πληροφόρηση αλλά είναι επίσης άκρως επικίνδυνη για τις ΗΠΑ και δεν εξυπηρετεί ούτε στο ελάχιστο τα καλώς εννοούμενα συμφέροντα της Τουρκίας.

Μία εξήγηση γιατί η άποψη της αμερικανικής ελίτ είναι τόσο εκτός πραγματικότητας μπορεί να δοθεί αν εξετάσουμε τις τουρκικές ενέργειες που έλαβαν χώρα στη Σμύρνη 89 χρόνια πριν και πως αυτή η σύγκρουση έχει εξηγηθεί συνεχώς από τους τούρκους διπλωμάτες και διδάσκεται στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα. Για νάμαστε σίγουροι, το τουρκικό καθεστώς παραδέχεται ότι συνέβησαν εγκλήματα στη Σμύρνη αλλά δηλώνει ότι ήταν κυρίως πράξεις από ατάκτους, μέρος ομιχλώδους τοπίου ενός πολέμου και ότι δεν υπήρχε έγκριση ή κατεύθυνση από τις τουρκικές αρχές. Παρόμοιοι τέτοιοι ισχυρισμοί υπάρχουν και για την Ποντιακή και Αρμενική Γενοκτονία.

Ο Τζωρτζ Χόρτον, ο αμερικανός γενικός πρόξενος στη Σμύρνη το 1922 ο οποίος ήταν πολύ επικριτικός για το πως οι Σύμμαχοι πάντα ήταν ευνοϊκοί με τους τούρκους, έγραψε τα παρακάτω για το θέμα: «Οι τουρκικές σφαγές πάντα κατευθύνονταν από τις διαταγές των ανωτέρων αρχών». Αυτή είναι μια γνωστή αρχή και ο τρόπος με τον οποίο διάφορες ιστορικές σφαγές έχουν επιτελεστεί εμφανέστατα αυτό είναι που αποδεικνύεται. Μια τέτοια ήταν και η περίπτωση της Σμύρνης και οι δηλώσεις του Μουσταφά Κεμάλ ότι τάχα δεν μπορούσε να ελέγξει τα στρατεύματά του είναι πλάνες.

Το να αποκαταστήσεις μια ακριβή ιστορική μνήμη σχετικά με τα γεγονότα αυτά είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια θεωρητική άσκηση ή εθνικιστική μικρολογία. Σήμερα, η Τουρκία εύχεται να συνδεθεί με την Ευρωπαϊκή Ένωση όπου θα είναι πιθανόν το κράτος με τον μεγαλύτερο πληθυσμό. Η Τουρκία θέλει να διαιρέσει την Κύπρο σε δύο ξεχωριστά κράτη. Η Τουρκία θέλει να λειτουργήσει ως διαμεσολαβητής ανάμεσα στη Δύση και στον Ισλαμικό κόσμο. Αρωγός στην προώθηση αυτών των στόχων είναι οι ΗΠΑ οι οποίες παρέχουν στην Τουρκία σημαντική στρατιωτική βοήθεια. Ποια όμως είναι τα ιστορικά διαπιστευτήρια που αυτό το έθνος έχει ώστε να αναζητά να παίξει τον ρόλο κλειδί στις διεθνείς υποθέσεις;

Το σύγχρονο τουρκικό κράτος ξεπήδησε από τις στάχτες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Κατα τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οι Οθωμανοί ενώθηκαν με τις Κεντρικές Δυνάμεις ώστε να γαντζωθούν σε ό,τι τους είχε απομείνει στην Ευρώπη. Η Ελλάδα, αντίθετα, συμμάχησε με τη Συμμαχία των Δυτικών Δυνάμεων στην οποία οι ΗΠΑ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο. Στο συμπέρασμα αυτού του πολέμου, το Οθωμανικό σύστημα κατέρρευσε και οι εναπομείνουσες στρατιωτικές δυνάμεις του υποχώρησαν στην Κεντρική Ανατολία. Δεδομένου ότι η Ελλάδα ήταν με την πλευρά των νικητών, στην Ελλάδα δόθηκε ο έλεγχος την ακτής της Ανατολίας στην πλευρά του Αιγαίου, η οποία και είχε ελληνική κουλτούρα αν και φιλοξενούσε μια πλειάδα εθνικών ομάδων. Η παραμυθένια κεντρική πόλη της Σμύρνης, μια μητρόπολη την οποία κάποιος πρόσφατος ιστορικός την ονόμασε ως «χαμένο παράδεισο».

Όταν ο ελληνικός στρατός εισήλθε στη Σμύρνη τον Μάιο του 1919 μερικές μονάδες άρχισαν άγριες επιθέσεις στους τούρκους κατοίκους. Ο Αριστείδης Στεριάδης, ο βενιζελικός που ηγήτο του νέου ελληνικού προτεκτοράτου, όχι μόνο σταμάτησε τη βία αλλά έστειλε στη δικαιοσύνη τους υπεύθυνους έλληνες στρατιώτες. Στη συνέχεια βρέθηκαν ένοχοι των κατηγοριών και εκτελέστηκαν ως ένοχοι δολοφονιών. Το βενιζελικό σχέδιο ήταν να σταθεροποιήσει την μήκους 200 μιλίων ελληνική ζώνη γύρω από τη Σμύρνη και να κάνει ένα διπλωματικό επιχείρημα για τον έλεγχο της

Κωνσταντινούπολης. Το αν ποτέ αυτό θα γινόταν πραγματικότητα κανένας ποτέ δεν θα μάθει καθώς οι φιλομοναρχικοί κέρδισαν τις εκλογές του 1920 και απεκατέστησαν τον βασιλιά Κωνσταντίνο στο θρόνο.

Το νέο βασιλικό καθεστώς που ανέλαβε τον έλεγχο στη Σμύρνη αισθάνθηκε ότι ήταν πιθανό για τον ελληνικό στρατό να κινηθεί στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας και να εγκαθιδρύσει ένα νέο Βυζάντιο ή τη Μεγάλη Ελλάδα. Οι πρώτες ενέργειες αυτής της εκστρατείας περιελάμβαναν τον εθνική εκκαθάριση μερικών τουρκικών χωριών στην ελληνική περιοχή. Ο τελευταίος που θα έπρεπε να απολογηθεί για αυτές τις ενέργειες θα ήταν ο Βενιζέλος ο οποίος επανήλθε στην εξουσία μερικά χρόνια αργότερα.

Η αρχική επίθεση προς την ενδοχώρα ήταν σχεδιασμένη πολύ πρόχειρα. Ο ελληνικός στρατός ήταν εξαντλημένος όντας σε πόλεμο για μια δεκαετία με αυξημένα περιορισμένα αποθέματα. Οι Συμμαχικές δυνάμεις οι οποίες παραχώρησαν τον έλεγχο της Σμύρνης στην Ελλάδα αντιτίθεντο σε μια ελληνική προέλαση και απέσυραν την υποστήριξή τους. Στην αρχή ο ελληνικός στρατός είχε επιτυχίες αλλά όσο εγκατέλειπε τις περιοχές όπου επικρατούσε το ελληνικό παράκτιο στοιχείο και εισχωρούσε σε πρωταρχικά τουρκικές περιοχές, η επέλαση απέτυχε οι ήδη περιορισμένες προμήθειες από το σύστημα υποστήριξης του ελληνικού στρατού έπεφταν θύματα των αυξημένων επιθέσεων από τα άτακτα τουρκικά τμήματα. Στην κεντρική Ανατολία, ο Μουσταφά Κεμάλ (μετέπειτα Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ), είχε επανοργανώσει τα απομεινάρια του Οθωμανικού στρατού σε καλο-οργανωμένες μονάδες. Στις 26 Αυγούστου, εξαπέλυσε επίθεση η οποία έσπασε τις ελληνικές γραμμές.

Ως ένας προαγγέλων οίωνός, καθώς οι τουρκικές δυνάμεις προέλαυναν, κατέστρεφαν όλα τα μη τουρκικά χωριά με συστηματικές λεηλασίες, βιασμούς, δολοφονίες και εμπρησμούς. Οι υποχωρούντες έλληνες στρατιώτες δεν μπορούσαν να καταφέρουν οργανωμένη αντίσταση και οι ελληνικοί και αρμενικοί πληθυσμοί στο πέρασμα του τουρκικού στρατού έπρεπε να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους εάν ήθελαν να μείνουν ζωντανοί. Όλοι οι δρόμοι οδηγούσαν στη Σμύρνη, όπου οι πρόσφυγες ήρθαν κατά χιλιάδες, μετά σε δεκάδες χιλιάδες και σταδιακά αριθμούσαν παραπάνω από εκατό χιλιάδες.

Ο τουρκικός στρατός εισήλθε στη Σμύρνη στις 9 Σεπτεμβρίου του 1922. Οι πρώτες πληροφορίες και διαταγές διαβεβαίωναν ότι οι μη Τούρκοι δεν θα βλάπτονταν, αλλά οι λεηλασίες άρχισαν από την πρώτη κιόλας μέρα.

Στις 10 Σεπτεμβρίου, ο Ατατούρκ έφτασε στη Σμύρνη και έμεινε σε μία πολυτελή κατοικία στα προάστια. Στις 12 Σεπτεμβρίου, εκδόθηκε η διαταγή ότι όλοι οι μη Τούρκοι που παρέμεναν στην πόλη, στο τέλος του μήνα θα μετακινούνταν προς το εσωτερικό, που ήταν ένας κώδικας που σήμαινε στην πραγματικότητα την αναγγελία μιας πορείας θανάτου. Μια μέρα μετά την διαταγή εκτοπισμού, στις 13 Σεπτεμβρίου, μια πυρκαγιά ξεκίνησε στην Αρμενική συνοικία που με εξαίρεση την περιοχή όπου έμεναν Τούρκοι, θα κατέστρεφε τελικά όλη την πόλη.

Οι τουρκικές αρχές πάντα δήλωναν ότι η πυρκαγιά που κατέστρεψε την Σμύρνη τέθηκε από Έλληνες και Αρμένιους. Βεβαίωναν ότι ακραία στοιχεία έκαψαν τα ίδια τους τα σπίτια προτιμώντας αυτό από το να πέσουν στα χέρια των νικητών Τούρκων. Αρκετοί όμως Δυτικοί παρατηρητές έχουν εκδηλώσει διαφορετικές απόψεις. Προσωπικά παρατήρησαν τούρκους στρατιώτες να βάζουν τις φωτιές, συνήθως χρησιμοποιώντας κηροζίνη. Ο αμερικανός Γενικός Πρόξενος Χόρτον και ο αμερικανός πρεσβευτής στην Τουρκία Χένρι Μόργκενταου έγραψε κατά την περίοδο αυτών των συμβάντων ότι πίστευαν ότι οι Τούρκοι έβαλαν τις φωτιές. Αν και τα στοιχεία τα οποία δείχνουν τους Τούρκους να έχουν βάλει τις φωτιές είναι περισσότερα σοβαρά από αυτά που δηλώνουν το αντίθετο, κάποιος θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι οι τουρκικές αρχές δεν θα επιθυμούσαν να κάψουν μια τόσο σημαντική

πόλη και ότι η φωτιά ακόμη κι αν άρχισε από Τούρκους, θα έγινε από στρατιώτες που λειτούργησαν παραβατικά και όχι κατά διαταγή. Είναι δυνατόν αλλά όχι πιθανόν.

Αυτό που είναι απολύτως ξεκάθαρο είναι αυτοί που ήταν υπεύθυνοι για το θάνατο του ορθοδόξου ιεράρχη, μητροπολίτη Χρυσοστόμου Σμύρνης. Στο Οθωμανικό σύστημα αναγνωριζόταν ως ο ηγέτης του ελληνικού πληθυσμού. Γάλλοι αξιωματούχοι προσφέρθηκαν την ασφάλή του εκκένωση από την πόλη καθώς ήταν σίγουροι ότι θα αντιμετώπιζε τον θάνατο εάν παρέμενε. Ο μητροπολίτης αρνήθηκε λέγοντας, «Είμαι ο ποιμένας και πρέπει να μείνω με το ποίμνιό μου». Στις 10 Σεπτεμβρίου, δύο στρατιώτες και ένας αξιωματικός ήρθαν στον καθεδρικό ναό και τον πήραν στο αρχηγείο του Στρατηγού Νουρεντίν Πασά, του στρατιωτικού διοικητή της πόλης ο οποίος ορίστηκε από τον Ατατούρκ. Αν και ήταν απαισιόδοξος για το μέλλον, ο μητροπολίτης νόμισε ότι θα του γινόταν κάποια ενημέρωση για το τι αναμενόταν πλέον να γίνει με τον ελληνικό πληθυσμό.

Ακολούθησε μια δεκάλεπτη συνάντηση πίσω από κλειστές πόρτες και ο στρατηγός Νουρεντίν εμφανίστηκε στον εξώστη του γραφείου διοίκησης και είπε σε ένα συγκεντρωμένο πλήθος χιλίων – χιλίων πεντακοσίων μουσουλμάνων ότι μπορούσαν να κάνουν με τον μητροπολίτη ό,τι νόμιζαν ότι ταιριάζει.

Ο όχλος άρπαξε τον μητροπολίτη και κυριολεκτικά τον έκοψαν σε κομάτια. Ο στρατηγός Νουρεντίν ξεκάθαρα έδωσε την συγκατάθεσή του σε αυτήν την ενέργεια και δεν κλήθηκε κανένας στρατιώτης για να εμποδίσει αυτήν την αγριότητα. Ο γενικός στρατιωτικός διοικητής της νέας τουρκικής κυβέρνησης είχε επιτρέψει την δολοφονία του ντε φάκτο ηγέτη της ελληνικής κοινότητας. Το μαρτύριο του Μητροπολίτη Χρυσοστόμου εκθέτει την έννοια του επίσημου σλόγκαν του κεμαλιστικού κινήματος: Η Τουρκία για τους Τούρκους.

Αυτό απλά θα σήμαινε ότι όλα τα ξένα στρατεύματα θα έπρεπε να εγκαταλείψουν το τουρκικό έδαφος και να αφήσουν τους ντόπιους κατοίκους να κυβερνήσουν τους εαυτούς τους. Με αυτή την έννοια, Τούρκοι εννοούνταν οι Τούρκοι πολίτες, όχι μια εθνικότητα ή μια θρησκεία. Εάν κοιτάξουμε στην Αίγυπτο έχουμε ένα παρόμοιο συγκριτικά σλόγκαν κατά το μέσον του αιώνα αυτού: Η Αίγυπτος για τους Αιγύπτιους. Αλλά όταν το σλόγκαν έγινε επιχειρησιακή πολιτική πρακτική, στους Έλληνες της Αιγύπτου δόθηκε η επιλογή να γίνουν πολιτισμικά Αιγύπτιοι. Αυτό σήμαινε με κυρίαρχη την αραβική γλώσσα, έχοντας τα ελληνικά σχολεία να ακολουθούν το ίδιο πρόγραμμα διδασκαλίας όπως τα αιγυπτιακά και γενικότερα να σταματάει ο διαχωρισμός τους από την κυρίαρχη αιγυπτιακή κουλτούρα. Ο ελληνικός πληθυσμός απέρριψε αυτήν την επιλογή με υπερβολική αντίθεση και αποχώρησε από την Αίγυπτο με μία αναιμάκτη έξοδο. Ο μεγάλος Κοπτικός χριστιανικός πληθυσμός της Αιγύπτου περιλαμβανόταν στο ίδιο σλόγκαν «Η Αίγυπτος για τους Αιγυπτίους» καθώς και για τους Έλληνες που αποφάσισαν τελικά να παραμείνουν.

Σε αντίθεση, «Η Τουρκία για τους Τούρκους» δεν ίσχυσε για τους χριστιανούς. Ακολουθώντας την Καταστροφή της Σμύρνης και με ακόμη περισσότερες επιθέσεις στους Έλληνες του Πόντου και στους Αρμένιους, η Συνθήκη της Λωζάνης το 1923, θα μορφοποιήσει την βίαιη εκδίωξη 1500000 Ελλήνων από τη Μικρά Ασία και 500000 Τούρκων από την Ελλάδα, είτε το ήθελαν είτε όχι. Η μόνη σημαντική ελληνική παρουσία η οποία θα παρέμενε στην Τουρκία θα ήταν οι Έλληνες οι οποίοι ζούσαν στην Κωνσταντινούπολη και ο μόνος τουρκικός πληθυσμός στην Ελλάδα θα ήταν αυτός της Θράκης.

Ακόμη και πριν την άφιξη του τουρκικού στρατού, οι ευρωπαϊκές κοινότητες στη Σμύρνη, η Γαλλική, η Βρετανική και η Αμερικανική είχαν εκκενωθεί από τους εθνικούς τους στόλους και τα απομεινάρια του ελληνικού στρατού που περιπλανώνταν στην πόλη από το ελληνικό ναυτικό. Ο τεράστιος όγκος

των Ελλήνων αμάχων και της Αρμενικής μειονότητας έμειναν εγκαταλειμμένοι. Για μια ολόκληρη εβδομάδα από την άφιξη των Τούρκων όλα τα πλοία στα οποία ανέμιζαν σημαίες των δυτικών εθνών διατάχτηκαν να μην σώσουν τους πρόσφυγες. Τα πλοία του ελληνικού ναυτικού έμειναν κυρίως στα ανοιχτά ή ελλιμενισμένα στη Μυτιλήνη περιμένοντας διαταγές από την Αθήνα.

Μια φημισμένη εξαίρεση σε αυτήν την αδιαφορία για τα ανθρώπινα δικαιώματα ήταν ένα γιαπωνέζικο εμπορικό φορτηγό. Ο καπετάνιος του ήταν τόσο σοκαρισμένος από την ανθρώπινη δυστυχία που παράτησε το μεγαλύτερο μέρος από το φορτίο του μέσα στον κόλπο και πήρε πρόσφυγες. Πρόσφατα ένας συγγραφέας πρότεινε ότι πιθανόν αυτό το πλοίο να ήταν ένας μύθος. Αλλά δεν ήταν. Η μητέρα μου, τότε 12 ετών και ο θείος μου 10 ετών, σώθηκαν από αυτό το πλοίο. Ο παπούς μου είχε ήδη μεταναστεύσει στη Βόρεια Αμερική και η γιαγιά μου ήταν ήδη από χρόνια νεκρή, έτσι οι συγγενείς πρόσεχαν τη μητέρα μου και τον νεώτερο αδερφό της. Ξεκομμένοι ή χαμένοι από αυτούς τους συγγενείς μέσα στον πανικό που δημιούργησε η τουρκική επέλαση, τα παιδιά έφυγαν από το χωριό τους με τα πόδια και ασυνόδευτα. Από καθαρή τύχη τα κατάφεραν κι έφτασαν στη Σμύρνη και μια ομάδα-οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατάφερε να τους βάλει μέσα στο γιαπωνέζικο πλοίο. Η μητέρα μου μου είπε σχετικά με την γενικότερη τραγωδία της Σμύρνης. Οι Τάιμς της Ν. Υόρκης και ο αμερικανός γενικός πρόξενος Χόρτον μεταξύ άλλων, αναφέρονται στο γιαπωνέζικο πλοίο το οποίο έδρασε με τόσο ενάρετο τρόπο μέσα σε τόσο απελπισμένους καιρούς. Η ίδια μου η ύπαρξη είναι απόδειξη ότι το γιαπωνέζικο πλοίο δεν ήταν μύθος.

Στις 19 Σεπτεμβρίου, ο Ασα Τζένινγκς, αξιωματούχος του προσωπικού των μελών της Χ.Α.Ν.Α. και αμερικανοί ναυτικοί διοικητές έφτασαν στη Σμύρνη με ένα στόλο πλοίων. Οι ξεχωριστές προσπάθειες τις οποίες ανέλαβε και κατάφερε να υλοποιήσει ο Τζένινγκς είναι πολύ περίπλοκες να εξηγηθούν σε αυτήν την μαρτυρία, αλλά η προσωπική του ακεραιότητα ήταν ένας συντελεστικός παράγοντας στο να δώσει η Αθήνα την έγκριση να αποδεσμευτεί ο στόλος και να ξεκινήσει την αποστολή διάσωσης. Στις επόμενες εβδομάδες ένα τέταρτο του εκατομμυρίου άτομα εγκατέλειψαν την πόλη από τις προβλήτες της Σμύρνης και τα γειτονικά λιμάνια. Ελληνικά πλοία συνήθως με τη συνοδεία αμερικανικών πολεμικών πλοίων μετέφεραν περίπου 200.000 από αυτούς τους πρόσφυγες. Αμερικανικά και Βρετανικά πλοία μετέφεραν τη μεγάλη μάζα των υπολοίπων. Υπήρχαν επίσης τα φαινόμενα όπου μικρά ψαράδικα και άλλα μικρά πλοιάρια που προέρχονταν από κοντινά νησιά να έρχονται να σώσουν τους Έλληνες μεταφέροντάς τους σε μικρά λιμάνια όπως αργότερα έκαναν το ίδιο τα βρετανικά ιδιωτικά πλοιάρια που μετέφεραν τους βρεττανούς στρατιώτες όταν τα στρατεύματα εκκένωσαν την Δουγκέρκη. Μεγάλη προσοχή έχει δοθεί σε αυτήν την ηρωική προσπάθεια και όχι αδικαιολόγητα. Αυτή η ναυτική εκκένωση περίπου 250.000 αμάχων σε καιρό πολέμου δεν έχει προηγούμενο στην παγκόσμια ιστορία.

Όλες οι μαρτυρίες των εκκενώσεων δηλώνουν ότι οι πρόσφυγες ήταν κυρίως γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι. Η απουσία των ανδρών δεν ήταν λόγω δικής τους επιλογής αλλά λόγω ενός διατάγματος της Κεμαλικής κυβέρνησης ότι κανένας άνδρας σε μάχιμη ηλικία δεν είχε το δικαίωμα της εγκατάλειψης της πόλης. Δεν υπήρχε ανάμιξη πιστοποιητικών γέννησης σε αυτόν τον ορισμό, οπότε ακόμη και ρωμαλέοι νέοι στην ηλικία των 14-16 ετών ή ώριμοι ρωμαλέοι άνδρες των 50 ετών ή και μεγαλύτεροι δεν εξαιρούνταν.

Ο τουρκικός στρατός έστησε πέντε πύλες από τις οποίες θα έπρεπε να περάσουν όσοι εκκένωναν την πόλη ώστε να φτάσουν στα καράβια διάσωσης. Σε κάθε πύλη, οι εγκαταλείποντες την πόλη θα εξετάζονταν και θα περνούσαν από έρευνα ώστε να «ελαφρωθούν» από ο,τιδήποτε κατείχαν. Όσοι άνδρες ήταν παρόντες χωρίστηκαν από τις οικογένειές τους. Νεαρά αγόρια ντυμένα σαν κορίτσια προσπάθησαν να περάσουν από τις πύλες, μερικοί άνδρες προσπάθησαν να δωροδοκήσουν και μερικοί απλώς πήδησαν μέσα στη θάλασσα προσπαθώντας να κολυμπήσουν σε κάποιο πλοίο.

Σχεδόν όλες αυτές οι προσπάθειες ήταν μάταιες. Τελικά περίπου 50.000 άνθρωποι κυρίως Έλληνες αλλά επίσης και πολλοί Αρμένιοι, κρατήθηκαν. Αυτές οι ενέργειες δεν έγιναν από «ατάκτους» αλλά από τον τακτικό στρατό ο οποίος ακόμη ήταν υπό τον άμεσο έλεγχο του Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ. Ο Τζωρτζ Χόρτον παρατήρησε ότι οι άνδρες οι οποίοι χωρίζονταν από τις οικογένειές τους ήταν «...οι φιλειρηνικοί αγρότες της Μικράς Ασίας και οι κάτοικοι της Σμύρνης που ποτέ δεν πρόσκειντο φιλικά προς την κυβέρνηση του Κωνσταντίνου και που δεν ήταν σε καμία περίπτωση υπεύθυνοι για την τρομερή μοίρα που τους έτυχε. Αυτή η άθλια πράξη συντελείται με την παραμικρή λέξη διαμαρτυρίας από καμία από τις «πολιτισμένες» κυβερνήσεις».

Η μαρτυρία του Χόρτον υπογραμμίζει ότι αυτοί οι άνθρωποι ήταν άμαχοι, όχι στρατιώτες του ελληνικού στρατού. Επίσης επιπλέον σημειώνει ότι δεν ήταν καν φιλομοναρχικοί. Κάποιος ίσως να υποθέσει ότι αυτοί οι άνθρωποι κρατήθηκαν λόγω του τουρκικού φόβου ότι πιθανόν αυτοί στο μέλλον να επέστρεφαν ως μια εκδικητική στρατιωτική δύναμη. Αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι ξεκόβοντας τις οικογένειες από τα άρρενα μέλη, οι άθλιοι οικονομικά πρόσφυγες δεν θα μπορούσαν άμεσα να απειλήσουν το νέο τουρκικό κράτος και οι διαλυμένες αυτές οικογένειες θα αποτελούσαν ένα τεράστιο πολιτιστικό και οικονομικό φορτίο για την Ελλάδα.

Οι άνδρες, που υποθετικά κρατήθηκαν για στρατιωτικούς λόγους, δεν τους μεταχειρίστηκαν ως αιχμαλώτους πολέμου. Νωρίς τον Οκτώβριο, άρχισαν μια πορεία προς την ενδοχώρα. Οι περισσότεροι πέθαναν από αστία πριν καν φτάσουν στην ενδοχώρα και μόνο μια χούφτα από αυτούς επέζησαν κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής των αιχμαλώτων και με τους περιορισμούς της συνθήκης της Λωζάνης. Σήμερα αυτό το αποκαλούμε μαζική δολοφονία ή εθνική εκκαθάριση. Αυτή η θηριωδία δεν ήταν πράξη ατάκτων. Αυτή η θηριωδία δεν ήταν μια πράξη μέσα στο ομιχλώδες τοπίο ενός πολέμου. **Η μαζική δολοφονία συντελέστηκε από μια κυβέρνηση άμεσα διοικούμενη από τον «πατέρα» της τουρκικής δημοκρατίας, τον Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ.**

Αυτή η συνεχής ιστορία της Τουρκίας εξακολούθησε πάνω στην πορεία που χαρακτήρηκε το 1922 αλλά και ακόμη νωρίτερα με γενοκτονικές ενέργειες κατά των Ποντίων Ελλήνων, των Ασσυρίων και των Αρμενίων.

Δύο σημαντικές προσβολές κατά της ελληνικής κοινότητας οι οποίες οργανώθηκαν από την τουρκική επίσημη κυβέρνηση προέκυψαν στις δεκαετίες του '50 και '60. Το 1974 οι Τούρκοι κατέλαβαν τη μισή Κύπρο, εκδιώκοντας όλους τους χριστιανούς εκτός της ζώνης κατοχής. Στην Τουρκία επίσης υπήρξαν αρκετοί νόμοι που νομοθετήθηκαν στοχοποιώντας τους μη μουσουλμάνους πολίτες και ήταν σχετικοί με τη φορολόγηση και τη στρατιωτική θητεία.

Η συνεχής επίθεση κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου ποτέ δεν κόπασε και μάλιστα έχει ενταθεί κατά την περασμένη δεκαετία σε τέτοιο βαθμό ώστε να υπάρχει το πολύ σοβαρό ενδεχόμενο αυτός ο Πατριάρχης να είναι ο τελευταίος ο οποίος έχει έδρα την ιστορική Κωνσταντινούπολη.

Αυτή η συνεχής όχληση των χριστιανών υπήρξε αποτελεσματική, προκαλώντας μια σταθερή μείωση του χριστιανικού πληθυσμού στην Κωνσταντινούπολη από τις 270.000 χιλιάδες το 1923 σε 1.742 το 2011, πολλοί δε εκ των οποίων είναι υπερήλικες. Από την άλλη πλευρά, η μουσουλμανική κοινότητα στη Θράκη η οποία το 1923 αριθμούσε 130.000 έχει διατηρήσει τον αριθμό της, εκλέγει αντιπροσώπους στο ελληνικό κοινοβούλιο και ασκεί σημαντική εξουσία τοπικά.

Δεν μπορούμε και δεν πρέπει να θεωρούμε τον σημερινό πληθυσμό της Τουρκίας υπεύθυνο για ενέργειες των γονέων ή των παπούδων τους ή ακόμη και για τις πιο πρόσφατες ενέργειές τους. Μπορούμε όμως να θεωρήσουμε υπεύθυνη την τουρκική κυβέρνηση για την απατηλή μαρτυρία της σχετικά με τα γεγονότα κατά την περίοδο αυτή για τα εκπαιδευτικά εγχειρίδια μέσω των οποίων

εκπαιδεύονται οι μαθητές και οι φοιτητές στα σχολεία και τα Πανεπιστήμια. Θα πρέπει επίσης να θεωρήσουμε υπεύθυνη την κυβέρνηση της Τουρκίας για τα αντίποινα τα οποία υφίστανται οι Τούρκοι διανοούμενοι οι οποίοι θέλουν να πουν την αλήθεια.

Αυτοί οι γνήσιοι Τούρκοι πατριώτες απειλούνται ευθέως με την ποινή της φυλάκισης και στην πραγματικότητα έχουν φυλακιστεί και ακόμη δολοφονηθεί. Και επίσης μπορούμε να θεωρήσουμε υπεύθυνη την τουρκική κυβέρνηση για την συνεχή της άρνηση σε όλα τα διεθνή φόρα, της Ποντιακής Γενοκτονίας, του εκτοπισμού των Ασσυρίων, την Καταστροφή της Σμύρνης και την Αρμενική Γενοκτονία.

Η Τουρκία θα κάνει καλά να ακολουθήσει το παράδειγμα των ΗΠΑ αναφορικά με την καταπίεση στο παρελθόν και την σχεδόν γενοκτονία των Ιθαγενών Αμερικανών. Τα Πανεπιστημιακά και τα σχολικά βιβλία αναγνωρίζουν αυτά τα εθνικά εγκλήματα.

Ας θυμηθούμε τις ενέργειες της κυβέρνησης που είχαν τη συγκατάθεση του κοινού που περιλάμβαναν τις ατιμωτικές πορείες θανάτου παράξενα όμοιες με αυτές τις οποίες υπέστησαν οι Πόντιοι Έλληνες από τους Τούρκους. Οι παραδοχές αυτών των ενοχών του παρελθόντος μπορεί να δίνουν ή και να μη δίνουν κάποια παρηγοριά στους απογόνους των καταπιεσμένων και κατατρεγμένων προγόνων, αλλά έκαναν δυνατό το να προχωρήσουμε μπροστά πολιτιστικά. Παρότι ακόμη αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα, οι ιθαγενείς αμερικανοί τώρα πλέον είναι συνηθισμένο να εκλέγονται γερουσιαστές, κυβερνήτες και δήμαρχοι σε διάφορες πόλεις. Η καταπίεση των Αφρικανών στην Αμερική είναι ένα περισσότερο σύνθετο θέμα αλλά και αυτό ακολουθεί ένα παρόμοιο πρότυπο.

Αυτή η ιστορία ακόμη ξεδιπλώνεται αλλά τώρα πλέον οι αφροαμερικανοί είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι στο Ανώτατο Δικαστήριο, αποτελούν το 8% των στρατηγών του αμερικανικού στρατού και ναι, ένας αφροαμερικανός, του οποίου μάλιστα κάποιος από τους γονείς δεν ήταν χριστιανός, είναι πρόεδρος των ΗΠΑ. Δεν μπορούμε αντίστοιχα να φανταστούμε ότι κάποιος Έλληνας, Αρμένιος ή Ασσύριος θα μπορούσε να βρίσκεται στα αντίστοιχα τουρκικά αξιώματα. Στην πραγματικότητα, δεν έχω ακόμη ανακαλύψει κανέναν ως παράδειγμα που να είναι Αρμένιος, Ασσύριος, Εβραίος ή Έλληνας που να έχει εκλεγεί σε δημόσιο αξίωμα στην Τουρκία.

Όταν αναφερόμαστε στο αμερικανικό κοινό σχετικά με τις πραγματικότητες της τουρκικής διακυβέρνησης, θα πρέπει πάντα μιλάμε ως συμπατριώτες αμερικανοί και να αποφύγουμε την παγίδα να θεωρηθούμε ως εθνοκεντρικοί Έλληνες οι οποίοι προωθούν άλυτα συναισθηματικά ζητήματα. Αυτή θα ήταν η εικόνα που η Τουρκία θα ήθελε να παρουσιάσουμε, διότι μια τέτοια εικόνα εύκολα απορρίπτεται από την αμερικανική κοινή γνώμη. Αυτό το οποίο θα πρέπει πάντα να τονίζουμε είναι ότι η θρησκευτική και εθνοτική μισαλλοδοξία πάντα υπήρχε και εξακολουθεί να παραμένει στην Τουρκία. Οι Αμερικανοί που μπορεί να μη νοιάζονται για την τύχη των Ελλήνων, νοιάζονται πάντα για την τύχη των Χριστιανών που ζουν σε μουσουλμανικές χώρες.

Δύο θεμέλιοι λίθοι του αμερικανικού συστήματος είναι η Ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στο Νόμο και ο διαχωρισμός της Εκκλησίας από το Κράτος. Μέσα από αυτήν την συνολική τοποθέτηση, μπορούμε να ζητήσουμε από τους αμερικανούς πολιτικούς, δημοσιογράφους και ακαδημαϊκούς να σταματήσουν να συμπορεύονται με ένα κράτος το οποίο περιφρονεί και εμπαιζει αυτές τις αξίες. Η Elizabeth Prodromou του Πανεπιστημίου της Βοστώνης και Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής για τις Θρησκευτικές ελευθερίες στις ΗΠΑ, ανακεφαλαίωσε για την σημερινή τουρκική πραγματικότητα δηλώνοντας, « Η Τουρκία είναι ένα πολύπλοκο απολυταρχικό κράτος που μιλάει τη γλώσσα της Δημοκρατίας αλλά που όμως δεν συμπεριφέρεται ως Δημοκρατία...»

Αυτό που μπορούμε να ζητήσουμε απορρέει από αυτές τις έγνοιες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη Δημοκρατία. Ακόμα και μία επίσημη συγγνώμη για παρελθοντικά ατοπήματα θα ήταν χωρίς καμία σημασία εάν μια τέτοια συγγνώμη δεν συνοδευόταν από μεταρρυθμίσεις. Αυτό σημαίνει ότι η Τουρκία θα πρέπει να παύσει αυτήν την άρνηση του παρελθόντος έναντι των διαφόρων διεθνών φορομς και η Τουρκία θα πρέπει να αφήσει ελεύθερους τους Τούρκους διανοούμενους να συζητήσουν ειλικρινά για το παρελθόν και το πώς αυτό παρουσιάζεται στα τουρκικά εκπαιδευτικά εγχειρίδια. Μεταρρύθμιση επίσης σημαίνει ότι θα πρέπει να τερματιστεί η δίωξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας και των άλλων χριστιανικών ομάδων. Χωρίς αυτές τις ενέργειες, η Τουρκία δεν μπορεί ποτέ να αποκτήσει τον ρόλο που επιθυμεί στην Εγγύς Ανατολή και χωρίς αυτές τις ενέργειες η Τουρκία ποτέ δεν θα μπορεί να αποτελεί έναν αξιόπιστο σύμμαχο των ΗΠΑ.